

คู่มือกระบวนการศึกษาชุมชน

ศึกษากรณีการใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ของ

นายวัลลภ รุ่งเรือง

ตำแหน่งอาจารย์ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เสนอคณะกรรมการประเมินผลงาน

เพื่อบรรจุกลับเข้ารับราชการตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 ว

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

212.05.6
1447ก

ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน

09268

คู่มือกระบวนการศึกษาชุมชน

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของคู่มือกระบวนการศึกษาชุมชน	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาคู่มือกระบวนการศึกษาชุมชน	4
3. ขอบเขตของคู่มือกระบวนการศึกษาชุมชน	4
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5

บทที่ 2

กระบวนการศึกษาชุมชน

ตอนที่ 1 ขั้นตอนของกระบวนการศึกษาชุมชน 6

ตอนที่ 2 วิธีการศึกษาชุมชน 17

1. การสังเกต 18

2. การสัมภาษณ์ 22

3. การใช้แบบสอบถาม 27

4. การสนทนากลุ่ม 29

5. การใช้ข้อมูลเอกสาร 37

6. การใช้กระบวนการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์นำเสนอข้อมูลข่าวสาร 39

บทที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน 45

1. หลักการในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 45

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 46

3. เทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 51

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ 57

บรรณานุกรม 60

คำนำ

เอกสารผลงานทางวิชาการฉบับนี้ผู้ขอรับการประเมินได้จัดทำขึ้นเพื่อขอรับการประเมินบุคคล ในการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อบรรจุกลับเข้ารับราชการ ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6ว สำนักงานปลัด กระทรวงแรงงาน การจัดทำเอกสารทางวิชาการฉบับนี้ได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารและข้อมูลทางวิชาการเพื่อเป็นคู่มือ ในการศึกษาชุมชนอย่างเป็นกระบวนการเสนอลำดับขั้นตอนของการใช้เครื่องมือ (tools) ที่สำคัญในการจัดเก็บข้อมูลโดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนดำเนินการ ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลของแต่ละวิธีรวมทั้งเสนอแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนโดยสรุปเป็นองค์ความรู้รวม (Holistic) สำหรับผู้ที่สนใจจะศึกษาทำความเข้าใจความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน

เนื่องจากปัจจุบันสถานะสังคมไทยยุคโลกาภิวัตน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ซึ่งล้นไหลอย่างรวดเร็วและมีการเคลื่อนไหวของขบวนการกลุ่มประชาสังคมต่างๆเกิดขึ้นทั้งกลุ่มองค์กรเอกชน กลุ่มผลประโยชน์ รวมทั้งกลุ่มผู้ประกอบการด้านแรงงาน ซึ่งมีผลทางปฏิสัมพันธ์กับทางภาครัฐผู้ขอรับการประเมินจึง ได้จัดทำคู่มือที่แสดง ขั้นตอนแนวทางปฏิบัติของกระบวนการทางวิชาการ และประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงจากการเก็บข้อมูลพื้นฐานภาคสนาม (field research for fundamental data) ซึ่งประกอบด้วย วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่มและการแลกเปลี่ยนความรู้ทางข้อมูลข่าวสารซึ่งจะนำมาเป็นแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนซึ่งหวังว่าข้อมูลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษากระบวนการชุมชนโดยทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ต่อผู้สนใจศึกษาในโอกาสที่เหมาะสมต่อไป

อนึ่ง หากงานวิชาการสำหรับคู่มือฉบับนี้มีข้อบกพร่องหรือขาดความสมบูรณ์ประการใด ผู้ขอรับการประเมินยินดีน้อมรับคำแนะนำจากคณะกรรมการทุกท่านด้วยความยินดียิ่งเพื่อจะได้นำข้อคิดเห็นเสนอแนะมาปรับปรุงใช้ประโยชน์ในการจัดทำคู่มือให้สมบูรณ์ต่อไป

ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง